

تحلیل حقوقی انواع وثیقه در نظام بانکی

مؤلف

فریبرز خسروی

پژوهشگر برگزیده کشوری و دارنده تندیس پژوهشگر برتر از موسسه قانون یار در سال ۱۴۰۰

www.ketab.ir

ویراستار

بهرام صفری

انتشارات قانون یار

۱۴۰۱

سرشناسه	:	خسروی، فریرز، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	تحلیل حقوقی انواع وثیقه در نظام بانکی / مولف فریرز خسروی؛ ویراستار بهرام صفری.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۷۸ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۵۷۲-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	بانک و بانکداری -- ایران Banks and banking -- Iran تضمین و وثیقه (حقوق) -- ایران Security (Law) -- Iran ضمانتنامه بانکی Bank guarantee• وام‌های بانکی -- ایران Bank loans -- Iran
شناسه افزوده	:	صفری، بهرام، ۱۳۵۲، خرداد - ویراستار
رده بندی کنگره	:	۲/۳۲۷۰ HG
رده بندی دیویی	:	۱۰۹۵۵/۳۳۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۸۳۷۵۳۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیا

انتشارات قانون یار

تحلیل حقوقی انواع وثیقه در نظام بانکی

تألیف: فریرز خسروی

ویراستار: بهرام صفری

ناشر: انتشارات قانون یار

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲۲۲۹-۵۷۲-۱

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات فرزاتگان دانشگاه می باشد)

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲ تلفن: ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۱۱

بخش اول

کلیات..... ۱۳

بخش دوم

بررسی و شناخت انواع وثایق در سیستم بانکی کشور..... ۱۷

بند اول: بررسی و شناخت ماهیت چک..... ۱۷

بند دوم: واخواست اسناد تجاری..... ۲۱

بند سوم: بررسی و شناخت ماهیت حقوقی سفته..... ۲۵

بند چهارم: بررسی ویژگی های حقوقی سفته..... ۳۲

بند پنجم: بررسی سند مالکیت به عنوان یکی از وثایق رایج در سیستم بانکی..... ۳۵

بخش سوم

بررسی ابعاد حقوقی وثایقی که توسط بانک قابلیت وصول دارند..... ۴۷

بند اول: اوراق مشارکت..... ۴۷

بند دوم: ماهیت حقوقی رابطه ناشی از انتشار اوراق مشارکت..... ۵۰

بند سوم: چگونگی مالکیت ناشر و صاحب ورقه نسبت به اموال طرح..... ۵۶

بند چهارم: بررسی ضمانت نامه بانکی به عنوان وثیقه کاربردی با مذاقه در ماهیت و ساختار حقوقی

آن..... ۶۳

بند پنجم: نگاهی به سپرده های بانکی به عنوان وثیقه های بانکی..... ۷۲

بند ششم: حساب سپرده قرض الحسنه جاری..... ۷۸

بخش چهارم

احکام و آثار وثایق و تضمینات بانکی یا بررسی شیوه های اجرای هر کدام از وثایق..... ۸۹

- بند اول: شیوه و مراحل اجرای چک ۸۹
- بند دوم: شیوه و مراحل اجرای سفته ۹۸
- بند سوم: مرور زمان و مزیت عام اسناد تجاری ۱۰۱

بخش پنجم

- بررسی حقوقی شیوه و مراحل اجرای سند مالکیت به عنوان وثیقه بانکی ۱۰۷
- بند اول: درخواست صدور اجرائیه اسناد رهنی ۱۰۸
- بند دوم: مراحل صدور اجرائیه اسناد رهنی ۱۱۱

بخش ششم

- بررسی حقوقی شیوه و مراحل پرداخت ضمانت نامه‌های بانک ۱۱۵
- بند اول: شیوه‌های متداول پرداخت ۱۱۶
- بند دوم: ماهیت اسنادی شیوه‌های پرداخت ضمانت نامه‌های بانکی ۱۲۳

بخش هفتم

- مراحل پرداخت اوراق مشارکت و گواهی سپرده‌های سرمایه گذاری ۱۲۵

بخش هشتم

- بررسی مشکلات و چالش های حقوقی تضمینات و وثایق بانکی ۱۳۱
- بند اول: اموال ۱۳۱
- بند دوم: اسناد ۱۳۴

بخش نهم

- مشکلات حقوقی وثیقه‌گذاری اسناد تجاری ۱۴۱
- بند اول: تفاوت ماهوی اسناد تجاری بارهن ۱۴۳
- بند دوم: رهن دین و نظریات فقها و حقوقدانان ۱۴۷

پیشگفتار

وثیقه به مفهوم عام عبارت است از حصول اطمینان از حسن ایفای تعهدات مشتری از طریق اطمینان به قابلیت اجرای طرح فعالیت اقتصادی و همچنین شخصیت مشتری و نهایتاً بازیافت منابع مالی اعطایی؛ بنابراین منظور از وثیقه، صرفاً ترهین اموال عینی و مادی (منقول و غیر منقول) نبوده، بلکه ماهیت طرح یا فعالیت اقتصادی و نیز هر نوع اسناد تعهد آور، قرار داده‌ها و عین اموال موضوع معاملات می‌تواند به عنوان تضمین اجرای قرار داد قلمداد گردد. اما بانک‌ها برای حصول اطمینان نسبی از حسن اجرای تعهدات تسهیلات گیرنده و با آمال کاهش ریسک ناشی از عدم وصول تسهیلات اعطایی و بازگشت سرمایه از وثایق و تضامین متنوعی، اعم از منقول و غیر منقول و اسناد تجاری استفاده می‌نمایند. از آنجائی که تسهیلات بانکی شامل عقود و قراردادهای متنوعی می‌باشند و از طرفی گیرندگان نیز طیف گسترده‌ای اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی را تشکیل می‌دهند، از این رو مطالبات معوق شرایط و دلایل گوناگونی را از منظر وصول مطالبات دارا می‌باشند. بنابراین نمی‌توان یک رویه یا نسخه واحدی را جهت پیگیری و وصول معوقات تجویز نمود. در این راستا دوایر حقوقی و اجرای احکام بانک‌ها، تمامی جوانب موجود اعم از نوع عقد و قرارداد، وثایق، تضمین‌ها و سوابق مدیونین را مورد ارزیابی قرار داده و راه‌های کم ریسک و کم هزینه‌تر که در حداقل زمان امکان بازگرداندن معوقات به چرخه مالی بانک را داشته باشد، انتخاب می‌نمایند. اولویت استفاده از وثایق نیز بر اساس ارزش وثیقه و سهل و کم هزینه بودن اجرای آن‌ها تعیین می‌گردد. جهت وثایق ملکی چنانچه ارزش وثیقه بیشتر یا کمتر از میزان اعتبار پرداخت شده باشد، راهکارهای حقوقی خاصی جهت صرف کمترین هزینه اجرایی و اجتناب از آسیب‌های احتمالی، در نظر گرفته و اقدام می‌شود. در خصوص تضمینات مضاعف، همچون چک و

سفته، نحوه و اولویت استفاده از آنها نیز نیازمند رعایت و مدنظر قرار دادن عواقب حقوقی و هزینه های ناشی از اجرا می باشد و باید تناسب بین میزان خواسته و تامین ها در نظر گرفته شود. در این کتاب قصد داریم در ابتدا به بررسی و شناخت انواع و اقسام وثیقه در نظام بانکی بپردازیم سپس به بررسی این موضوع مهم بپردازیم که بانک از بین انواع وثایق موجود و رایج کدام یک از انواع وثیقه را در تسهیلات مختلف انتخاب کند که از جهت دستیابی آسان به منابع و به حداقل رساندن آسیب های احتمالی بهترین و مناسب ترین باشد.